

MÁSODIK RÉSZ

VEZETŐSÉG ÉS ELSZÁMOLTATHATÓSÁG

8. FEJEZET

A vezetőség újragondolása

Az Újszövetség szolgálatokról szóló tanítása nem a klérus-laikus különbségen alapul, hanem két, egymást kiegészítő tartópilléren, amelyek a hívők egyetemes papsága és a Szellem ajándékai. Ma, a reformáció után négyszáz évvel még mindig nem valósítottuk meg teljes mértékben mindazt, amit ez a protestáns elv jelent. A klérus-laikus kettősség közvetlenül a reformáció előtti római katolicizmusból került hozzánk, és az ószövetségi papságot tükrözi. Ez az egyik akadály, ami leginkább gátolja a gyülekezetet abban, hogy Isten királyságát hatékonyan képviselje, mivel ez a szemlélet azt a téves képzetet sugallja, hogy kizárólag „szent emberek”, azaz felszentelt szolgálok alkalmasak igazán a vezetésre és a jelentősebb szolgálatokra, tehát ezek az ő kötelességeik. Jóllehet, az Újszövetség különbséget tesz a szolgálatok között, nem húz hierarchikus határt a laikus és a klérus réteg között.

- Howard Snyder

Ha visszafordulunk Isten Igéjéhez, és újra elolvassuk, azt látjuk, hogy a főállású szolgáló fogalma az emberi kultúra és történelem terméke, nem Isten akarata a gyülekezet számára. Egyszerűen lehetetlen olyan igazolható biblikus érvelést felállítani, ami az általunk ismert klérus intézménye mellett szól.

- Christian Smith

A mai gyülekezetet jellemző vezetőségi rendszer hierarchikus és pozíciókra épülő. A következő oldalakon ezt a rendszert vizsgáljuk meg, és elképzelünk egy olyan vezetőséget, ami ettől teljesen eltérő, de amit a Szentírás mutat be, és ami a háromszemélyű Istenben gyökerezik.

A jelenkori vezetőségi rendszer azon alapszik, hogy *rangokban gondolkodunk*. Az ilyen gondolkodásmód szerint a tekintély olyan dolgokhoz kötődik, mint az elvégzendő feladatok, a munkaköri leírások, a fitogtatható címek, és a megkaparintható rangok. Ez a szemlélet aprólékosan figyel a körvonalazható vezetőségi struktúrákra. A pozíciós gondolkodásban a *pásztor*, *presbiter*, *próféta* és *apostol* fogalmak egyházi hivatalokat leíró címek. (A hivatal egy szociológiai kategória, amit egy adott csoport határoz meg. Önálló valóság, ami nem függ az azt betöltő személy jellemétől és tetteitől.)

Ezzel szemben az újszövetségi vezetőség-szemlélet a *feladatokból indul ki*. A tekintélyt a dolgok természetes működéséhez köti. Más szóval, a szellemi élet megnyilvánulási formáira összpontosít.

A vezetőség újszövetségi meghatározásában kiemelt jelentőség jut az egyes tagok egyedi ajándékainak, szellemi érettségének és áldozatkész szolgálatának. A cselekedeteket hangsúlyozza, nem a hivatalokat. A feladatokat emeli ki a címek helyett. Számára az olyan tevékenységek jelentenek igazán sokat, mint a *pásztorkés*, *presbiteri munka*, *prófétálás*, *felvigyázás*, *apostoli munka*, stb.

Egy másik megközelítésben úgy is bemutathatjuk ezt a különbséget, hogy a pozíciós gondolkodás a főnevekre építi a filozófiáját, míg a tevékenységet hangsúlyozó az igékre.

A pozíciós vezetőségi struktúrában a gyülekezet a mindenkori kultúra katonai és civil vezetőségi szerkezetét követi. A tevékenységet hangsúlyozó vezetőségi struktúrát az élet működteti – az isteni élet. Természetes módon bontakozik ki a kölcsönös szolgálat, ha Isten népét felkészítették erre, és nincs hierarchikus szerkezet.

A hierarchikus/pozíciós gyülekezetekhez hozzá tartozik a színpalak mögött működő politikai gépezet, ami bizonyos embereket az egyházi hatalom és tekintély pozícióiba juttat. A tevékenységet hangsúlyozó gyülekezeteknél természetes a tagok kölcsönös felelőssége és munkatársi együttműködése. Együtt figyelnek az Úrra, bátorítják egymásnak a Szellemtől kapott ajándékaival végzett szolgálatát, és Krisztus felé terelgetik egymást.

Összefoglalva, az Újszövetség a természetes és tevékenységen alapuló vezetőségről beszél, míg a hierarchikus/pozíciós beállítottság világi alapokon áll.

Jézus és a pogány/hierarchikus vezetéselmélet

A mi Urunk szembeállította egymással a pogány világ hierarchikus vezetési stílusát és Isten királyságának a vezetőség-szemléletét. Miután Jakab és János arra kérte Jézust, hogy adja nekik az Ő trónja melletti hatalmi helyeket, az Úr így felelt:

Tudjátok, hogy a nemzeteket fejedelmeik uralmuk alá hajtják, s nagyjaiuk hatalmukba kerítik őket. Köztetek nem így van, hanem aki közületek nagy akar lenni, kiszolgálja majd a többit, s aki köztetek első akar lenni, rabszolgátok lesz. Mint ahogy az embernek Fia sem azért jött, hogy kiszolgálják, hanem hogy ő szolgáljon másokat, s hogy lelkét sokakért odaadja váltságul. (Máté 20:25-28, Csia)

És ismét:

A nemzeteken királyaik uralkodnak s azok, akiknek hatalmuk van rajtuk, jótevőknek hivatják magukat. Ti ne így legyetek. Ellenkezőleg. Aki közöttetek legnagyobb, legyen olyan, mint a legkisebb, aki vezet, olyan legyen, mint aki felszolgál. (Lukács 22:25-26, Csia)

Érdeemes megfigyelni, hogy a „hatalmukba kerítik” kifejezésre Máténál használt szó a *katexúszia*dzó. Ez két görög szó összetétele: az egyik a *kata*, amelynek a jelentése „fölött”; a másik az *exúszia*dzó, ami azt jelenti, hogy „hatalommal cselekszik”. Jézus a *katakürieuó* szót is használta ebben a szakaszban, amelynek az a jelentése, hogy „leuralni” másokat.

Jézus ebben a szakaszban nem a másokat elnyomó *vezetőket* ítéli el, hanem a pogány világban uralkodó hierarchikus vezetőségi *formát*.

Ezt érdemes megismételni.

Jézus nem egyszerűen a zsarnokoskodó vezetőket ítélte el – hanem magát a hierarchikus vezetőségi formát.

Milyen a hierarchikus vezetőségi forma? Ez a fajta vezetési stílus a társadalmi ranglétrából indul ki. Azon az elképzelésen alapul, hogy a hatalom és a tekintély felülről lefelé hat. A hierarchikus vezetés egy világi hatalmi felfogásban gyökerezik. Ez megmagyarázza, miért olyan jellemző minden hagyományos bürokráciára. Tetten érhető a gonosz, feudalista hűbéres/hűbérúr viszonyban és a gazda/rabszolga kapcsolatában, de ugyanúgy ott van a bonyolult felépítésű katonaságnál és nagyvállalatoknál is.

Habár ritkán folyik vér a hierarchikus vezetőségi rendszerben, az mégsem kívánatos Isten népe számára. Miért? Azért, mert parancsok kiadására és teljesítésére alacsonyítja le az emberi kommunikációt. Az ilyen kapcsolatok ismeretlenek az Újszövetség gondolkodásmódjában és gyakorlatában. Ennek ellenére a világi kultúrában mindenhol alkalmazzák a hierarchikus vezetést, és az intézményes gyülekezet is így működik.

Összefoglalva a mi Urunk tanítását az ilyen vezetésről, az alábbi szembeötlő ellentéteket láthatjuk meg:

- A pogány világban a vezetők egyfajta politikai rangsor szerint működnek, ami egy

lépcsőzetes szerkezet. Isten királyságában a gyermeki szelídségből és az áldozatkész szolgálatból fakad a vezetés.

- A pogány világban a pozícióra és a rangra épül a tekintély, Isten királyságában viszont az istenfélő jellemre. Figyeljük meg Krisztus jellemzését a vezetőről: „olyan *legyen*, mint aki felszolgál” és „*legyen* olyan, mint a legkisebb”. A mi Urunk szemében fontosabb, ki *vagy*, mint hogy mit *teszel*. Amit *teszünk*, abból fakad, amik *vagyunk*. Más szóval, a tevékenység követi a jellemet. A szolgálók azért szolgálnak, mert szolgák.
- A pogány világban az emberek nagysága a hírességüktől, a külső hatalmuktól és a politikai befolyásuktól függ. Isten királyságában viszont az alázat és a szolgálat alapján mérik a nagyságot.
- A pogány világban a vezetők visszaélnék pozíciójukkal, hogy uralkodhassanak az embereken. Isten királyságában a vezetők elutasítják a különleges bánásmódot, és inkább „a legkisebbnek” tekintik magukat.

A hierarchikus vezetőség lényegében tehát a pogány szellemiség jellemző vonása. Ezért, ha ezeket a rendszereket át akarjuk ültetni a gyülekezetbe, akkor szembekerülünk az újszövetségi kereszténységgel. Az Úr nem szépítette a pogány vezetőségi felfogásról alkotott nézeteit, nyíltan kifejezte megvetését: „*Ne így legyen közöttetek*” (Máté 20:26) – ez az Ő egyértelmű véleménye.

Mindent egybevetve, Jézus tanításában nincs helye az intézményes gyülekezetre jellemző hierarchikus vezetőségi modellnek.

Jézus és a zsidó/pozíciós vezetőségi modell

A mi Urunk a királyság vezetőségi működését összehasonlította a vallásos világra jellemző vezetőségmodellel is. Az alábbi igeszakaszban Jézus eleven képet fest Isten tekintély-szemléletéről, szembeállítva azt a zsidó szemlélettel. Figyeljük meg a szavait:

Ti azonban ne hívassátok magatokat rabbinak, mert egy tanítótok van, ti meg mind testvérek vagytok. Atyának se szólítsanak közületek senkit a földön, mert egy a ti Atyátok, a mennybéli. Oktatónak se hívassátok magatokat, mert csak egy oktatótok van, a Krisztus. Az, aki nagyobb közöttetek, szolgáljon ki titeket. Azt, aki magát magasra emeli, meg fogják alázni, de azt, aki magát megalázza, magasra emelik. (Máté 23:8-12, Csia)

Ennek az igeszakasznak a tartalmát összefoglalva az alábbi következtetéseket vonhatjuk le:

- A zsidók vallásos világában olyan osztályrendszer működik, amely egyrészt vallási gurukból, szakemberekből, másrészt a nem szakemberekből áll. A királyságban *mindenki* testvér ugyanabban a családban.
- A zsidóságban a vallási vezetőket megtisztelő címekkel látják el. (Például: tanító, atya, tiszteletes, pásztor, püspök, lelkész, stb.) A királyságban nincsenek protokolláris megkülönböztetések, ugyanis az ilyen címek elködösítik Jézus Krisztus egyedi tisztességét, és elhomályosítják azt az újszövetségi kinyilatkoztatást, mely szerint minden keresztény szolgáló és pap.
- A zsidó világban a vezetőket kiemelt, hivalkodó külsőségekkel járó pozíciókba helyezik. A királyságban a vezetők a szolgálat szerény törölközőjénél és az igénytelenség alázatos mosdótáljánál találják meg az identitásukat.
- A zsidó világban a vezetői hely a státuszban, a címekben és a pozícióban gyökerezik, míg a

királyságban az ember belső életében és jellemében. (Ebben a tekintetben a „díszdoktori cím” számos klérustag neve előtt csak az egyik példa arra, hogy hogyan tükrözi a mai gyülekezet az Isten királyságával szemben álló értékeket.)

Összefoglalva: a vezető, akit Jézus felvázolt, távol áll az intézményes gyülekezetben található mintától. A mi Urunk halálos csapást mért mind a pogány, hierarchikus, mind a zsidó, pozíciós vezetőségi modellre.

Ezek az emberi egót simogató modellek összeférhetetlenek a természetes gyülekezet eredeti egyszerűségével és Jézus Krisztus fordított királyságával. Hátráltatják Isten népének a haladását; elnyomják a hívő papság szabad működését; megfosztják a gyülekezetet családi mivoltától; erőszakot követnek el a háromszemélyű Istenben található vezetőségen; valamint szoros korlátok közé szorítják Krisztus főségét. Ezek miatt „ne így legyen közöttetek”, akik a Megváltó nevét viselitek!

A modern klérus rendszer

A Szentírás nyilvánvalóvá teszi, hogy Jézus elítélte a hierarchikus, pozíciós vezetőségi rendszert, de mit gondolt róla Pál és a többi apostol?

A népszerű felfogással ellentétben az újszövetségi levelek soha nem helyezik a vezetőket „hivatalokba” és az emberi társadalom más szervezeti hagyományainak keretei közé. (A gyülekezeti „hivatalok” alátámasztására gyakran használt igehelyekkel a 9. fejezetben foglalkozunk.)

Valahányszor az Újszövetség olyan emberekre utal, akik a *legfőbb* felelősséget hordozzák a szellemi felvigyázásában, mindig az általuk végzett munkát hangsúlyozva beszél róluk. Ezek a helyeken a tevékenységekről szóló megfogalmazás az uralkodó, és a legfontosabb szavak az igék.

Ebben az összefüggésben a modern klérus rendszer olyan vallásos termék, amely nélkülözi a bibliai alapot. Ez a rendszer tette lehetővé, hogy Krisztus teste egyszerű hallgatósággá csökvényesedjen, mert csak egyetlen vezetőre hagyatkozik. Emiatt lett a gyülekezetből olyan hely, ahol a keresztények a szakemberek előadását nézik végig. A szent gyűlést átváltoztatta olyan központtá, ahol a laikus nézőközönség támogatja a hivatásos szónokokat.

A klérus rendszer talán legdöbbenetesebb jellemzője az, hogy szellemi csecsemőkorban tartja azokat az embereket, akiket állítólag szolgál. Mivel a klérus rendszer bitorolja a keresztényeknek azt a jogát, hogy szellemi módon szolgáljanak az összejöveteleken, végső soron teljesen elerőtleníti Isten népét – gyengévé és bizonytalanná teszi őket.

Nem kérdés, hogy a klérus tagjai közül sokan – sőt, a legtöbbszörük – igenis szereti Isten népét, és szolgálni szeretné őket. Sokan őszintén vágnak rá, hogy testvéreik szellemi feladatokat végezzenek. (Számos klérustag kifejezi csalódottságát amiatt, hogy a gyülekezetéhez tartozók nem vállalnak több feladatot, de csak kevesen vezetik vissza ezt a problémát a saját foglalkozásukra.)

Végül a klérus tevékenysége mégis tétlenségre készíti és megfosztja mozgásterétől a hívő papságot. Akkor is ez az eredmény, ha az adott klerikus pozíciót betöltő szolgálóra egyáltalán nem jellemző a kontrolláló magatartás.

A dolog a következőképpen működik: mivel a klérus hordozza a szellemi munka terhét, a gyülekezet többsége tétlenné, lustává, önközpontúvá válik („enni kérek!”), és csak a saját szellemi fejlődésével törődik.

Ugyanennyire komoly problémát jelent az is, hogy a klerikális rendszer sok pozíciót kapott ember személyiségét eltorzítja. Mi ennek az oka? Az, hogy Isten soha senkit nem hívott el arra, hogy egyedül hordozza a gyülekezet szükségleteinek kielégítésében rejlő terhet.[1. lánkjegyzet index]